

A R A Ş T I R M A M A K A L E S İ / R E S E A R C H A R T I C L E

VAN KENTİNİN FİLATELİK TASARIMLARDAKİ TEMSİLİ

SERKAN AYCİL

PTT 1. Bölge Müdürlüğü, Finans ve
Muhasebe Müdürlüğü

e-posta: sserkan.aycil@gmail.com

ORCID 0000-0002-3540-5548

ÖZ

Çalışmanın amacı, filatelik materyaller aracılığıyla Van'ın tarihi, kültürel, doğal ve biyolojik özelliklerinin nasıl temsil edildiğini ortaya koymak ve bu temsillerin kentsel bellek açısından taşıdığı anlamı değerlendirmektir. Nitel araştırma yöntemine göre tasarlanan bu çalışmanın verileri doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Çalışmanın evreni, 1960-2018 yılları arasında tedavüle çıkarılan Van temalı beş adet posta pulu, üç adet anma bloku, yedi adet ilk gün zarfı, iki adet özel gün zarfı ve bir adet özel tarih damgalı zarftan oluşmaktadır. Elde edilen veriler, betimsel içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş, analiz sürecinde göstergebilimsel yaklaşımdan yararlanılmıştır. Araştırma bulguları, Van Gölü ve Van Kedisi imgelerinin filatelik tasarımlarda en sık kullanılan temsiller olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra Van Kalesi, Akdamar Adası, Akdamar Kutsal Haç Kilisesi ve Zeve Şehitleri Abidesi ile kentin ulusal ve tarihsel değerlerine vurgu yapan görsellere de yer verildiği tespit edilmiştir. Buna göre, filatelik tasarımların yalnızca posta hizmetlerine ait araçlar olmadığı, aynı zamanda kültürel aktarım, tanıtım ve toplumsal bellek oluşturma işlevi gördüğü değerlendirilmiştir. Sonuç olarak çalışma, Van'ın filatelik tasarımlar aracılığıyla çok boyutlu bir biçimde temsil edildiğini ortaya koymakta ve filatelinin kent çalışmaları açısından önemli bir görsel kaynak sunduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Van Gölü Havzası, Van, Van Kedisi, Filateli

THE REPRESENTATION OF THE CITY OF VAN IN PHILATELIC DESIGNS

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal how the historical, cultural, natural, and biological characteristics of Van are represented through philatelic materials and to evaluate the significance of these representations in terms of urban memory. Designed according to a qualitative research approach, the data of the study were collected through document analysis. The research corpus consists of five postage stamps themed around Van issued between 1960 and 2018, three commemorative blocks, seven first day covers, two special day covers, and one special postmark cover. The obtained data were analyzed using descriptive content analysis, and a semiotic approach was employed during the analysis process. The research findings indicate that images of Lake Van and the Van Cat are the most frequently used representations in philatelic designs. In addition, visuals emphasizing Van Castle, Akdamar Island and the Church of the Holy Cross, the Zeve Martyrs' Memorial, and the city's national and historical values were also identified. Accordingly, philatelic designs are not merely instruments of postal services but also function as tools for cultural transmission, promotion, and the construction of collective memory. In conclusion, the study demonstrates that Van is represented in a multidimensional manner through philatelic designs and shows that philately provides an important visual source for urban studies.

Keywords: Lake Van Basin, Van, Van Cat, Philately**Geliş Tarihi/Received:** 05.01.2026**Kabul Tarihi/Accepted:** 22.03.2026**Yayın Tarihi/Printed Date:** 31.03.2026**Kaynak Gösterme:** Aycil, S. (2026). "Van Kentinin Filatelik Tasarımlardaki Temsili". *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sanat, Tasarım ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 2(1) 35-52.

GİRİŞ

Anadolu'nun en büyük kapalı havzası olma özelliğini taşıyan Van kenti, Van Gölü kıyısında yer alan tarihî bir şehirdir. Tarihî İpek Yolu güzergâhında bulunan Van Gölü Havzası, taşınmaz kültür varlıklarının yanı sıra doğal oluşumlar ve kültürel zenginliklerle çok sayıda değere ev sahipliği yapmaktadır. Havzanın önemli yerleşimlerinden biri olan Van kenti, iklimsel ve coğrafi şartların uygunluğu sayesinde tarih boyunca çeşitli toplumlar için cazip bir yaşam alanı olmuştur.

Bu bağlamda, havzanın en belirgin doğal unsuru olan Van Gölü, Türkiye'nin en büyük gölü olma özelliğine sahiptir. Nemrut Dağı'nın patlaması sonucunda oluşan göl, tuzlu ve sodalı su yapısıyla özgün bir ekosistem sunmaktadır. Yüzölçümü 3.713 km² olan Van Gölü'nün 430 km'lik sahil şeridinin yaklaşık 241 km'si Bitlis'te, 189 km'si ise Van sınırları içerisinde yer almaktadır. Gölün doğusunda tarihî ve turistik öneme sahip dört ada (Adır, Akdamar, Kuş ve Çarpanak) bulunmaktadır. Suyunun kimyasal özellikleri nedeniyle gölde sadece endemik bir balık türü olan inci kefali (*Alburnus tarichi*) yaşamaktadır. Ancak, 2018 yılında yapılan önemli bir keşif sonucunda Van Gölü küçük mercan balığı (*Oxynoemacheilus ercisianus*) olarak adlandırılan ikinci bir balık türü daha tespit edilmiştir (Kılıç, 2019; Sarı, 2023).

Van Gölü Havzası'nın doğal mirası, bölgeye özgü biyolojik değerlerle de desteklenmektedir. Bu değerlerin başında, kökenini Van Gölü çevresinden alan ve dünya çapında tanınırlığa sahip olan Van Kedisi gelmektedir. Kedi ırkları içerisinde önemli bir konuma sahip olan Van Kedisi, iyi bir yüzücü olması ve göz renklerindeki farklılıklarla ayırt edilmektedir. Bu bağlamda, Van Kedileri üç gruba ayrılmaktadır. İlk grupta olanların her iki gözü maviyken, ikinci grupta olanların her iki gözü kehribardır. Üçüncü grupta olanların ise bir gözü maviyken diğer gözü kehribardır (Ateş, 2000).

Doğal ve biyolojik zenginliklerin yanında kent, tarihsel süreçte yaşanan olayların izlerini taşıyan kültürel bellek mekânlarıyla da dikkat çekmektedir. Özellikle, Birinci Dünya Savaşı sürecinde yaşanan olaylar kentin yakın tarihine damgasını vurmuştur. Ermenilerin, Van ve çevresindeki köylere verdiği zarar, Rusların Van'a gelmesiyle birlikte azami seviyeye çıkmıştır. Merkeze yaklaşık 18 km mesafede bulunan Zeve Köyü ise bu süreçte en şiddetli katliamların yaşandığı yerlerden biri olarak tarihe geçmiştir. Bu kapsamda, 1915 yılı Mayıs ayı başlarında iki bini aşkın Müslüman Zeve Köyü'nde çeşitli işkencelere maruz kalarak toplu hâlde katledilmiştir (Kardaş, 2015; Koç Çiftçi, 2022). Aradan geçen 58 yıllık süreçten sonra bu olayın anısını yaşatmak amacıyla, 29 Ekim 1973 tarihinde katliamın gerçekleştiği bölgede Zeve Şehitleri Anıtı inşa edilmiştir. Üç katlı yapıdan oluşan anıt, 19,15 metre yüksekliğe sahip olup savaş sırasında yaşamını yitirenlerin isimlerinin yazılı olduğu hilal biçimindeki duvarıyla kentin tarihsel belleğinde önemli bir yer tutmaktadır (Karasu ve Bozkurt, 2025).

Kentlerin tarihsel, kültürel ve doğal özellikleri yalnızca yazılı kaynaklar ya da mimari yapılar aracılığıyla değil, görsel temsil araçları yoluyla da aktarılmaktadır. Bu temsil biçimlerinden biri olan filatelik materyaller, belirli bir dönemin mekânsal, kültürel ve ideolojik kodlarını yansıtmaya potansiyeline sahiptir. Posta hizmetlerinin yaygınlaştığı dönemlerde, işleyişi düzenlemek amacıyla posta maddelerine pul yapıştırılması fikri doğmuştur. Bu bağlamda, İngiltere Kraliçesi Victoria'nın portresinin yer aldığı 1840 tarihli ilk pul, aynı zamanda önemli bir temsil aracına dönüşmüştür.

Posta hizmetlerinde tahsilat makbuzu olarak kullanılan pullar, üzerinde çeşitli ayırt edici görsellerin yer aldığı, kenarları düz ya da dantelli, arkası ise zamlı küçük boyutlu kâğıtlardır (Yardley, 2015; Kazan, 2016). Bu çerçevede, minyatür sanat eseri niteliği taşıyan pullar, görsel bellek aracı olarak kabul edilmektedir. Filateli ise daha geniş kapsamlı bir kavram olup posta maddelerinden üretilen materyallerin biriktirilerek sistemli bir biçimde muhafaza edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Calleja, 2019). Pullar zamanla ödeme aracı olmanın ötesine geçerek propaganda, tanıtım ya da örtülü mesaj iletme fonksiyonu üzerinden çeşitli amaçlar için kullanılmaya başlamıştır. İlerleyen yıllarda pulların yapılandırıldığı posta kartları, zarflar, gazete ve kupon gibi diğer posta maddeleri de en az posta pulları kadar dikkat çekmiştir. Biriktirme ve

koleksiyon kültürünün yaygınlaşmasıyla birlikte filateli ortaya çıkmış ve bu sayede birçok materyal bir araya getirilmiştir. Buna göre filateli, posta materyalleri (pul, filatelik zarf, antiye, filatelik damga tatbiki, uluslararası cevap kuponu, pul portföyü vb.) ile ilgili koleksiyonculuğun dünya çapında kabul edilen biçimi olarak tanımlanmıştır (Kuter, 2012).

Filatelinin akademik bir inceleme alanı olarak gelişmesi, filatelik tasarımların sosyokültürel ve politik göstergeler taşıdığına yönelik farkındalığı artırmıştır. Stoetzer (1953), pulların propaganda aracı olarak kullanıldığını ortaya koyarken, Gasimova ve Ahmadov (2013), filatelik tasarımlar aracılığıyla bir ülkenin sosyoekonomik yapısı, kültürü, inançları ve siyasi duruşu hakkında çıkarımda bulunulabileceğini ifade etmektedir. Bezirci (2018), Birleşik Krallık ve İrlanda'daki Britanya Kütüphanesi'nde bulunan basılı yayınların tamamının derleme kanunu kapsamında arşivlendiğini ve kütüphane koleksiyonunda yaklaşık 8 milyon pul ile diğer filatelik materyal bulunduğunu belirtmektedir. Bu gelişmeler doğrultusunda Bezaz (2006), İngiltere'nin Sussex Üniversitesi bünyesinde bir Filateli Fakültesi kurulduğunu ve fakültenin kurulmasıyla birlikte çok sayıda akademik araştırmanın gerçekleştirildiğini aktarmaktadır. Bu noktada çalışmanın kuramsal çerçevesi, temsil ve göstergebilim kuramları üzerinden temellendirilmektedir. Temsil, yalnızca bir gerçekliğin görsel olarak yeniden üretilmesi değil, anlamın kültürel kodlar aracılığıyla inşa edilmesi sürecidir. Hall'a göre (1997) temsil, anlamın dil ve görseller aracılığıyla üretildiği aktif bir süreçtir. Bu bağlamda filatelik tasarımlar, Van kentini yansıtan pasif imgeler olmanın ötesinde kentin kimliğini seçili öğeler üzerinden yeniden kuran görsel söylem aracı işlevi görmektedir. Göstergebilimsel açıdan ise her filatelik tasarım bir gösterge bütünü olarak değerlendirilmektedir. Saussure'nin (1983), gösteren-gösterilen modeli doğrultusunda pul üzerindeki her bir görsel unsur "gösteren", zihinde çağrıştıran kavramsal içerik ise "gösterilen" olarak ele alınmaktadır.

Çalışmanın amacı, Van konulu filatelik tasarımlar üzerinden, Van kentinin tarihî, doğal, kültürel ve biyolojik değerlerinin nasıl temsil edildiğini incelemektir. Van Gölü havzası üzerine hazırlanan çok sayıda disiplinler arası çalışma bulunmasına rağmen, Van kentini filatelik tasarımlar üzerinden ele alan herhangi bir akademik araştırmaya rastlanmamıştır. Bu yönüyle çalışma, Van'ın görsel temsiline odaklanan özgün bir filateli incelemesi olarak literatüre katkı sunmayı hedeflemektedir.

1. Yöntem

Çalışma, nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmış ve veriler doküman incelemesiyle toplanmıştır. Gözlem, görüşme ve doküman analizi nitel araştırmanın belli başlı veri toplama araçları arasında yer almaktadır. Teorik bir çerçeve oluşturmayı hedefleyen bu yaklaşıma göre sosyal olguları oluşturan değişkenlerden her biri yine kendi çevresi içerisinde anlamlandırılmaktadır (Sak vd., 2021).

1.1. Evren ve Sınırlılıklar

Çalışmanın evreni, 1960-2018 yılları arasında tedavüle çıkarılan Van konulu 18 adet filatelik tasarımdan oluşmaktadır. Araştırma sürecinde 8 adet posta kartına ulaşılmıştır. Gerek konu bağlamı gerekse sayfa sınırı nedeniyle fotokart, pul baskılı kart ve posta kartı kategorisinde yer alan materyaller kapsam dışında tutulmuştur.

1.2. Filatelik Materyallerin Seçilme Kriterleri

Çalışmaya dâhil edilen filatelik materyaller belirli ölçütler doğrultusunda seçilmiştir. Buna göre: 1960-2018 yılları arasında resmî emisyon programında yer almış olması, Van kentini doğrudan temsil eden görsel unsurlar içermesi, PTT tarafından doğrulanan özgün baskılar olması, ilk gün zarfı, özel gün zarfı veya anma pulu kategorilerinden birine ait olması ve tekrar baskı niteliğinde olmaması, temel seçim kriteri olarak belirlenmiştir. Fotokart, pul baskılı kart ve posta kartları

ise görsel analiz bütünlüğünü bozabileceği ve doğrudan temsiliyet içermediği gerekçesiyle kapsam dışında bırakılmıştır.

1.3. Araştırmanın Deseni

Çalışma, betimsel içerik analizi yöntemi yardımıyla irdelenmiştir. Buna göre betimsel içerik analizi, belirli bir konu hakkında genel eğilimleri belirleyerek ulaştığı sonuçları anlamlandırmaya çalışan bir inceleme olarak ortaya çıkmıştır (Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu nedenle farklı yıllarda yayımlanan filatelik tasarımlar üzerine rasyonel bir değerlendirmede bulunulmuş ve veri toplama aşamasında karşı karşıya gelinen olgulara yöneltilen sorularla durum analizi yapılmaya çalışılmıştır.

1.4. Araştırma Verileri ve Veri Analizi

Çalışmanın yazılı verilerine literatür taramasıyla (kitap, tez, makale, kurumsal yayın vb.) erişilmiş olup görsellere araştırmacının kişisel arşivi ve <https://www.pulhane.com> web sayfasından ulaşılmıştır. Bunun için öncelikle posta pulu, ilk gün zarfı, özel gün zarfı ve özel tarih damgalı zarf kategorilerinde incelemeler yapılmıştır. Tespit edilen filatelik ürünlerin doğruluğu hem <https://www.filateli.gov.tr> web sayfasından hem de PTT'nin kurumsal (basılı) yayımlarından teyit edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda 5 adet posta pulu, 3 adet anma bloku, 7 adet ilk gün zarfı, 2 adet özel gün zarfı ve 1 adet özel tarih damgalı zarfa ulaşılmıştır.

Veri analizi aşamasında göstergebilimden faydalanılmıştır. Bu doğrultuda dil, imaj, dizi ve belirtke gibi işaretlere odaklanan göstergebilim, yazılı veya görsel olarak ifade edilen tablo ve şekillerin sembolik yönünü yansıtmaya çalışmaktadır (İlkdoğan, 2017; Rose, 2023). Bu nedenle, çalışma kapsamına dâhil edilen filatelik materyallerle ilgili teknik araştırmalarda bulunulmuş, ulaşılan her bir ürün ise baskı kalitesi, illüstrasyon, renk, biçim, tipografi ve içerik açısından değerlendirilerek araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

2. Bulgular

Çalışma kapsamında, Van kentini sosyokültürel yapı, tarihi değer, canlı popülasyonu ve taşınmaz kültür varlıkları bağlamında ele alan 18 adet filatelik tasarıma ulaşılmıştır.

2.1. Büyük Memleket Serileri VII. Grup

1958-1960 yılları arasında Türkiye'nin illerinin tamamını konu alan posta pulları bastırılmıştır. Toplam 7 grup hâlinde tasarlanan pullardan her biri tasarıma konu kent için aynı görseli içermekte olup 5 kuruş ve 20 kuruş olmak üzere iki farklı değerde satışa sunulmuştur.

İçerik	Anma Pulları Serisi 36 x 26 mm
Emisyon Tarihi	04.07.1960
Değeri	20 Kuruş
Baskı Sayısı	5 kuruşluk 2.000.000 20 kuruşluk 1.000.000
Baskı Yöntemi	Heliogravür Usulü
Basım Yeri	Courvoisier S. A. Matbaası-La Chaux de Fonds-İsviçre
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 1. "Büyük Memleket Serileri VII. Grup" anma pulu (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 1'de 1960 yılının 6. serisi olarak tedavüle çıkarılan 26'lı serideki pullardan ikisinde Van kenti görülmektedir. Görseller aynı olmakla birlikte pulların üzerine 5 kuruş ve 20 kuruş olmak

üzere iki farklı değer eklenmiştir (Pulhane, 1960). Yatay formda tasarlanan pulda, bir dönem Van eşrafının önde gelenlerinin ikamet ettiği Şerefiye Mahallesi görülmektedir. Görselde, bugünkü Ordu Caddesi'ne karşılık gelen kısım ve Ulu Camii net bir biçimde illüstre edilmiştir (Işık, 2024). Dağların zirvesindeki karların da belirgin olarak görüldüğü tasarımda, konut düzeninin çoğunlukla tek veya iki katlı yapılardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Türkiye tipografisi de dâhil olmak üzere tasarımın neredeyse tamamı pembe renk tonuyla illüstre edilmiştir. Tasarımın ayırt edici kısımlarında ise farkındalığı artırmak amacıyla siyah ve beyaz renkler kullanılmıştır. Boyama tekniği ve kullanılan renk tonu sayesinde kompozisyonun tarihi önemi ortaya çıkarılmıştır.

Göstergebilimsel açıdan değerlendirildiğinde, Şerefiye Mahallesi görseli ikon niteliğindedir. Fakat buradaki pembe tonun baskın kullanımı geçmişe ait nostaljik bir zaman algısı üretmektedir. Konutların tek ya da iki katlı oluşu ise modernleşme öncesi bir kent kimliği inşa sürecine işaret etmektedir. Bu pul, Van'ı tarihsel süreklilik içinde ancak geleneksel bir çerçevede temsil etmektedir.

2.2. Göllerimiz

Pul emisyon programında Türkiye'nin tarihi ve kültürel değerlerini konu alan çalışmaların yanında doğal varlıkları ve yapay su kaynaklarına atıfta bulunan tasarımlara da sıklıkla yer verilmektedir. Doğal su kaynakları açısından oldukça zengin bir çeşitliliğe sahip olan Türkiye'de farklı (acı, tatlı, tuzlu ve sodalı) birçok göl bulunmaktadır. Bu kapsamda, 1991 yılında yayımlanan "Göllerimiz" başlıklı pul serisine Van Gölü'nü konu alan bir tasarım dâhil edilmiştir.

İçerik	Anma Pulları 41 x 26 mm
Emisyon Tarihi	24.04.1991
Değeri	1.500,00 ETL
Baskı Sayısı	600.000
Baskı Yöntemi	Ofset
Basım Yeri	Ajans – Türk Matbaası A.Ş. – Ankara
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

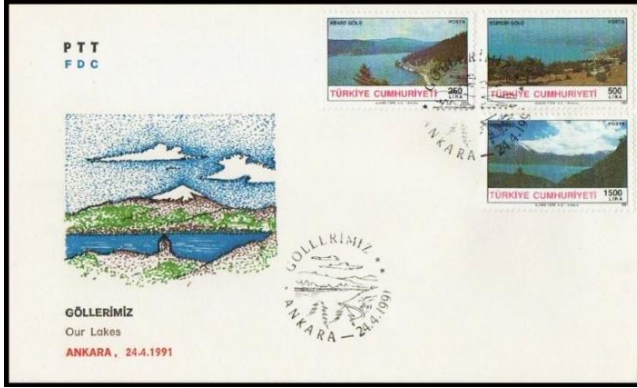
Şekil 2. Van Gölü anma pulu (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 2'de 1991 yılının 3. serisi olarak tedavüle çıkarılan üçlü serideki pullardan biri görülmektedir. 1.500 Lira bedelle satışa sunulan pulda Van Gölü temsili yer almaktadır (Pulhane, 1991). Yatay formda tasarlanan pulda doğrudan görsel kullanımına yer verilmiştir. Akdamar Adası'ndan çekildiği anlaşılan fotoğrafta, Akdamar Kutsal Haç Kilisesi karartı biçiminde görülmektedir. Tasarımın yaklaşık 1/8'i Van Gölü tasvirine ayrılmıştır. Bunun yanı sıra zirvesinde hâlâ yoğun olarak kar tabakası bulunan dağlar ve bulutlu gökyüzü kompozisyonun önemli bir kısmını kaplamaktadır. Forma alanındaki tipografik ifadeler koyu renkle yazılmışken düz yazı fontunda yazılan Türkiye Cumhuriyeti ifadesi kırmızı renk tonunda illüstre edilmiştir.

Pul emisyon programında yer alan pullardan her biri için tedavüle çıkarıldığı ilk gün filatelik bir zarf yayımlanmaktadır. Üzerinde tasarlanan pul ile aynı konuda illüstrasyon ve damga temsili bulunan bu tasarım ilk gün zarfı olarak adlandırılmaktadır (The Postal Museum, 2016).

Şekil 3'te 1991 yılında tedavüle çıkarılan "Göllerimiz" başlıklı tasarıma ait ilk gün zarfı görülmektedir (Pulhane, 1991). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmında Abant Gölü, Eğirdir Gölü ve Van Gölü illüstrasyonları yer alırken sol kısımda illüstratif olarak betimlenen göl manzaralı bir doğa tasviri yer almaktadır. Oldukça sade bir görünüm arz eden kompozisyonun sol alt kısmına, "göllerimiz" ifadesinin Türkçe ve İngilizce karşılıkları eklenmiş ve hemen altına düz yazı fontunda kırmızı renk tonuyla tasarımın künyesi yerleştirilmiştir.

Bu tasarımda Van Gölü yalnızca doğal bir oluşum olarak değil, görkemli ve erişilmez bir doğa imgesi olarak sunulmaktadır. Dağların karlarla kaplı zirveleri yücelik estetiğini çağrıştırırken, Akdamar silueti kültürel sürekliliğe odaklanmaktadır. Tasarım, bu yönüyle doğa ve tarih arasında bütüncül bir kimlik üretmektedir.

Şekil 3. Gollerimiz ilk gün zarfı (Pulhane, 1991).

İçerik	İlk Gün Zarfı
Emisyon Tarihi	24.04.1991
Değeri	2.500,00 ETL
Baskı Sayısı	Açıklanmamış
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

2.3. Doğu Anadolu Kültür Şenlikleri

Türkiye'nin doğal, tarihi, turistik ve kültürel değerlerini konu alan çalışmalara hemen hemen her emisyon döneminde yer verilmektedir. Türkiye'nin idari yapısı ve yöresel zenginlikleri çok sayıda kültürel konulu çalışma yapılmasına zemin hazırlamıştır. Bu kapsamda, 1994 yılında yayımlanan tasarımda Van'ın sosyokültürel yönü kompozisyona yansımıştır.

Üzerinde, temadan bağımsız bir posta pulu, özel tarih damgası ve damganın konusu ile ilgili bir görsel bulunan filatelik tasarımlar özel gün zarfı olarak nitelendirilmektedir (Ankara Filateli Derneği, 2025).

Şekil 4. "Doğu Anadolu Kültür Şenlikleri" özel gün zarfı (Araştırmacının Arşivinden).

İçerik	Özel Gün Zarfı 183 x 109 mm
Emisyon Tarihi	20.07.1994
Değeri	4.500,00 ETL
Baskı Sayısı	Açıklanmamış
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 4'te 1994 yılında tedavüle çıkarılan "Doğu Anadolu Kültür Şenlikleri" başlıklı tasarıma ait özel gün zarfı ve damgası görülmektedir (Pulhane, 1994). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmında İstanbul 2000 Olimpiyat Oyunları temalı tanıtım pulunun bir adet örneği yer alırken sol kısmında, Van kentinin sosyokültürel yönünü yansıtan Akdamar Kutsal Haç Kilisesi, folklor ekibi, Van Gölü ve Van Kedisi illüstrasyonları yer almaktadır. Sol alt kısma, Doğu Anadolu Kültür Şenlikleri ifadesinin Türkçe ve İngilizce karşılıkları düz yazı fontuyla eklenmiş ve hemen altına kırmızı renk tonuyla tasarımın künyesi yerleştirilmiştir.

2.4. Van Kedisi

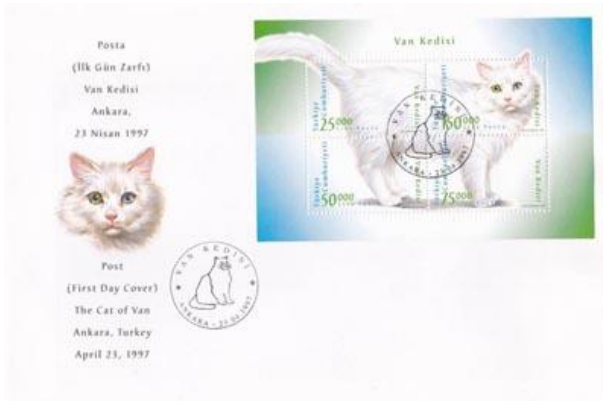
Pul emisyon programında Türkiye'nin tarihî ve kültürel değerlerini konu alan çalışmaların yanında endemik türler ve biyolojik popülasyonunu ele alan konulara da sıklıkla yer

verilmektedir. Bu kapsamda, 1997 yılında yayımlanan filatelik tasarımlarda Van bölgesine özgü bir kedi türü olan Van Kedisi tasarıma yansımıştır.

Şekil 5. "Van Kedisi" anma bloku (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 5'te 1997 yılının 4. serisi olarak tedavüle çıkarılan "Van Kedisi" başlıklı anma bloku görülmektedir. Konuyla ilgili dokümanlar, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van Kedisi Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından sağlanmıştır (Pulhane, 1997). Yatay formda tasarlanan blok, dört puldan oluşmaktadır. Sağ profilden betimlenen kedi, düz bir açıyla karşı yöne bakmaktadır. Görseldeki figürün tüyleri canlı ve parlak olmakla birlikte göz rengi net bir biçimde seçilebilmektedir. Tasarımın marjları geniş tutulmuş olup bu alana yeşil renkli düz yazı fontuyla Van Kedisi yazıldığı görülmektedir. Yine figürün etrafı beyaz renkli bir hâle ile çevrelenmiş ve marjlara Van Kedisi'nin göz renginden esinlenilerek mavi ve kehribar renkler uygulanmıştır.

Şekil 6. "Van Kedisi" ilk gün zarfı (Pulhane, 1997).

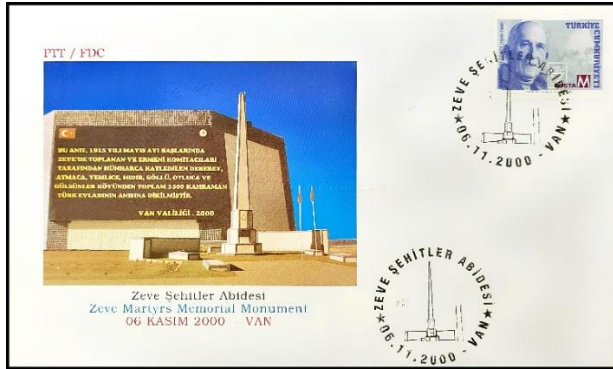
Şekil 6'da 1997 yılında tedavüle çıkarılan "Van Kedisi" başlıklı ilk gün zarfı ve damgası görülmektedir (Pulhane, 1997). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmında aynı yıl tedavüle çıkarılan Van Kedisi temalı anma bloğunun bir adet örneği yer alırken sol kısmında alınsal olarak betimlenmiş bir adet Van Kedisi illüstrasyonu ile tasarıma ait tipografiler yer almaktadır. Tasarımın Türkçe ve İngilizce karşılıkları yeşil renkli düz yazı fontuyla sunulmuş ve gerek anma bloku gerekse filatelik zarfın üzerine içeriğe uygun filatelik bir damga tatbik edilmiştir.

Van'ın görsel logosu işlevini gören Van Kedisi burada yalnızca bir hayvan figürü değil, kentin ayırt edilebilirliğini temsil eden biyolojik bir sembol olarak konumlandırılmaktadır. Gözlerin özellikle öne çıkarılması, farklılık ve özgünlük söylemini güçlendirirken, figürün beyaz zemin üzerine konumlandırılması saflık ve yerellik anlamlarını pekiştirmektedir.

2.5. Zeve Şehitleri Abidesi

Pul emisyon programında Türkiye'nin tabiat varlıkları, turizm ve sosyokültürel değerlerinin yanında toplumsal belleğine atıfta bulunan konulara da sıklıkla yer verilmektedir. Bu kapsamda,

2000 yılında yayımlanan filatelik tasarımda Van kentinin tarihî geçmişinin bir aktarıcısı olan Zeve Şehitleri Abidesi temsili kompozisyona yansımıştır.

İçerik	Özel Gün Zarfı 183 × 109 mm
Emisyon Tarihi	06.11.2000
Değeri	250.000 ETL
Baskı Sayısı	2.000 Adet
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 7. “Zeve Şehitleri Abidesi” özel gün zarfı (Pulhane, 2000).

Şekil 7’de 2000 yılında tedavüle çıkarılan “Zeve Şehitleri Abidesi” başlıklı tasarıma ait özel gün zarfı ve damgası görülmektedir (Pulhane, 2000). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmında, 1998 tarihli ‘Türk Meşhurları’ anısına tasarlanan “İhap Hulusi Görey” temalı sürekli posta pulunun bir örneği yer alırken, sol kısmında Van kentinin tarihte vermiş olduğu mücadeleyi yansıtan Zeve Şehitleri Abidesi’nin illüstrasyonu yer almaktadır. Sol alt kısma ise “Zeve Şehitleri Abidesi” tipografisinin Türkçe ve İngilizce karşılıkları düz yazı fontuyla eklenmiş ve hemen altına tasarımın künyesi yerleştirilmiştir.

Doğrudan tarihsel bir olaya işaret eden anıt temsili, kolektif travmanın görsel belleği olarak kodlanmakta ve ulusal mağduriyet anlatısının filateli üzerinden dolaşıma girmesine hizmet etmektedir.

2.6. İllerimiz 2008. 1

2005-2008 yılları arasında Türkiye'nin illerinin tamamını konu alan ikinci bir posta pulları serisi yayımlanmıştır. Toplam 7 grup hâlinde tasarlanan pullardan birinde Van kenti kompozisyona yansımıştır.

İçerik	Sürekli Posta Pulu 36 x 26 mm
Emisyon Tarihi	28.05.2008
Değeri	0,85 YTL
Baskı Sayısı	2.500.000
Baskı Yöntemi	Ofset
Basım Yeri	Fersa Ofset Ltd.
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 8. “İllerimiz 2008. 1” sürekli posta pulu (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 8’de 2008 yılının 12. serisi olarak tedavüle çıkarılan “İllerimiz 2008. 1” başlıklı sekizli seride yer alan bir pula yer verilmiştir (Pulhane, 2008). Yatay formda tasarlanan pulda, Van Kalesi ve kentin çok katlı yapılardan oluşan bir kısmı illüstre edilmiştir. Sulu boya etkisinin yoğunlaştığı tasarımda, kentin canlı renklerle ve yeşil olarak betimlendiği görülürken, kaleye doğru olan kısmın tarihi dokuyla birlikte koyu tonlarda illüstre edildiği anlaşılmaktadır. Kalenin hemen arkasına Van Gölü betimlemesi eklenmiş ve gökyüzüne mavi renk tonundan beyaz renk tonuna doğru değişen degrade işlemi uygulanmıştır.

İçerik	İlk Gün Zarfı
Emisyon Tarihi	28.05.2008
Değeri	2,40 YTL
Baskı Sayısı	Açıklanmamış
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 9. "İllerimiz 2008. 1" ilk gün zarfı (Pulhane, 2008a).

Şekil 9'da 2008 yılında tedavüle çıkarılan "İllerimiz 2008. 1" başlıklı ilk gün zarfı ve damgası görülmektedir (Pulhane, 2008). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmına Aksaray, Van, Yozgat ve Zonguldak illerine ait pullar yapıştırılmışken sol kısma yine bu illerin sosyokültürel birikimini öne çıkartan fotografik görseller yerleştirilmiştir. Bu bağlamda, Van için oluşturulan temsilde arka plana Akdamar Adası ve Van Gölü görseli eklenmişken ön plana Van tabelası ve sağ profilden betimlenen bir adet Van Kedisi görseli konumlandırılmıştır. Hem pulların hem de ilk gün zarfının üzerine Türkiye haritası biçiminde illüstre edilen filatelik bir damga tatbik edilmiştir.

Tasarımda, Van Kalesi'nin daha koyu, modern yapıların ise daha açık ve canlı renklerle gösterilmesi, geçmiş-bugün karşıtlığı üreterek tarihsel derinliği olan fakat modernleşen bir kent imgesi sunmaktadır. Bu yönüyle, Van Kalesi ikon, göl ise mekânsal bütünlüğü simgeleyen bir sembole dönüşmektedir.

2.7. Türkiye Endonezya (Ortak Konulu Pul)

Diplomatik ilişkilerin gelişmesiyle birlikte ülkeler arasındaki kültürel yakınlaşma da benzer oranda artış göstermektedir. Dostluk ilişkilerinin güçlenmesi, sosyokültürel ve tarihî değerleri ön plana çıkarmakta; bu doğrultuda çeşitli çalışmaların yapılmasına olanak sağlamaktadır. Bu kapsamda, 2008 yılında Türkiye Cumhuriyeti ile Endonezya Cumhuriyeti arasındaki ikili ilişkileri vurgulamak amacıyla 10 puldan oluşan bir anma bloku yayımlanmıştır. Yayımlanan pullardan birinde ise Van bölgesine özgü bir tür olan Van Kedisi kompozisyona yansımıştır.

İçerik	Anma Bloku 210 x 224 mm
Emisyon Tarihi	24.10.2008
Değeri	0,80 YTL
Baskı Sayısı	100.000
Baskı Yöntemi	Ofset
Basım Yeri	Fersa Ofset Ltd.
Grafik Tasarım	Bülent Ateş

Şekil 10. "Türkiye Endonezya (Ortak Konulu Pul)" Van Kedisi (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 10'da 2008 yılının 20. serisi olarak tedavüle çıkarılan "Türkiye Endonezya (Ortak Konulu Pul)" başlıklı anma bloku görülmektedir. İlgili tasarımdaki 10 pulda Türkiye Cumhuriyeti ve Endonezya Cumhuriyeti'nin camii, köprü, dini ritüeller, bitki çeşitliliği ve canlı popülasyonu karşılaştırılmıştır. Konuyla ilgili tasarlanan pulda ise Endonezya'ya özgü bir tür olan Yassıbaş Kedisi ile Van Kedisi görsellerine yer verilmiştir (Pulhane, 2008). Yatay formda tasarlanan pulda doğrudan görsel kullanımına yer verilmiştir. Alınsal açıdan çekilen temsilde Van Kedisinin göz renkleri net olarak görülmektedir. Figürün boynuna kırmızı renkli bir tasma takılmış ve Van Kedisinin görünürlüğünü artırmak için arka fon koyu bırakılmıştır. Tasarımda, künye haricinde

herhangi bir tipografiye yer verilmemekle birlikte Türkiye Cumhuriyeti ifadesi dışındaki beyaz renkli ibareler düz yazı fontunda daha küçük puntuyla yazılmıştır.

İçerik	İlk Gün Zarfı
Emisyon Tarihi	24.10.2008
Değeri	4,35 YTL
Baskı Sayısı	Açıklanmamış
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 11. “Türkiye Endonezya (Ortak Konulu Pul)” Van Kedisi (Pulhane, 2008b).

Şekil 11’de 2008 yılında tedavüle çıkarılan “Türkiye Endonezya (Ortak Konulu Pul)” başlıklı ilk gün zarfı ve damgası görülmektedir (Pulhane, 2008). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmına Türkiye’nin sosyokültürel ve dini değerlerini temsil eden pullar yapıştırılmışken sol kısma, Endonezya ve Türkiye’nin köprü, dini ritüeller, bitki çeşitliliği ve canlı popülasyonu illüstratif olarak yerleştirilmiştir. Çalışmanın, Türkçe ve İngilizce karşılıkları sırasıyla siyah ve kırmızı renkli düz yazı fontuyla sunulmuş olup gerek anma bloku gerekse filatelik zarfın üzeri içeriğe uygun olarak hazırlanan ters lale motifli filatelik bir damga ile iptal edilmiştir.

2.8. Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları

Pul emisyon programı içerisinde Türkiye’nin sosyokültürel değerlerinin yanında doğal ve taşınmaz kültür varlıklarını konu alan çok sayıda çalışmaya yer verildiği görülmektedir. Bu kapsamda, 2011 yılında yayımlanan tasarımda Van kentinin ibadethane, kale ve köprü gibi taşınmaz kültür varlıkları ile bitki örtüsü, göl ve canlı popülasyonu gibi nitelikleri kompozisyona yansımıştır.

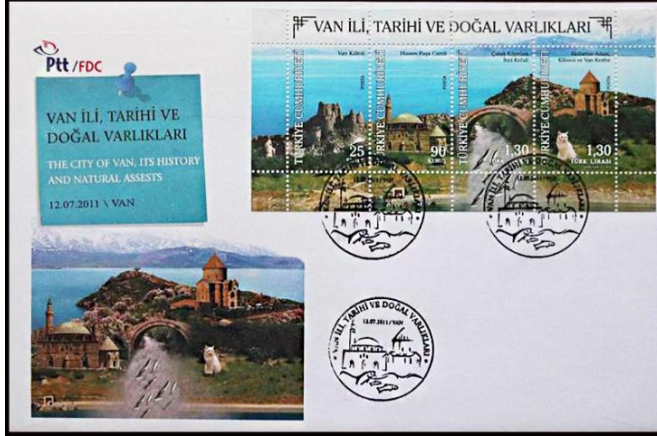

İçerik	Anma Bloku 127 x 65 mm
Emisyon Tarihi	12.07.2011
Değeri	3,75 TL
Baskı Sayısı	100.000
Baskı Yöntemi	Ofset
Basım Yeri	Ajans - Türk A.Ş.
Grafik Tasarım	Ayşe Ertürk Bıçakçı

Şekil 12. “Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları” anma bloku (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 12’de 2011 yılının 16. serisi olarak tedavüle çıkarılan “Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları” başlıklı anma bloku görülmektedir (Pulhane, 2011). Yatay formda tasarlanan blok, dört puldan oluşmaktadır. Her bir pul müstakil olarak Van kentinin farklı bir yönünü temsil etmektedir. Buna göre, soldan sağa doğru ilk pulda Van Kalesi yer alırken, ikinci pulda Hüseyin Paşa Camii, üçüncü pulda Çatak Köprüsü ve inci kefalı, son pulda ise Akdamar Adası, Akdamar Kutsal Haç Kilisesi ve Van Kedisi temsilleri bir arada yer almaktadır. Arka fonda bulunan alanın ise yaklaşık ½’si Van Gölü manzarasına ayrılmıştır. Doğrudan görsel kullanımına yer verildiği anlaşılan tasarımda, pulların birbirinden kolayca ayrılmasını sağlamak için tabakaya perforaj işlemi uygulanmıştır. Tasarımın açık renkli üst kısmına, büyük harflerle düz yazı fontunda çalışmanın amacını

gösteren ifadeler yazılmışken, pulun içerisine beyaz renkli ve daha küçük puntuyla künyesi eklenmiştir. Pullara ait görsel bilgiler ise koyu renkli ve çok daha küçük puntuyla çalışma alanının üst kısmına yazılmıştır.

Şekil 13. “Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları” ilk gün zarfı (Pulhane, 2011).

İçerik	İlk Gün Zarfı
Emisyon Tarihi	12.07.2011
Değeri	4,25 TL
Baskı Sayısı	100.000
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 13'te 2011 yılında tedavüle çıkarılan “Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları” başlıklı ilk gün zarfı ve damgası görülmektedir (Pulhane, 2011). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmına “Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları” başlıklı anma pulları yapıştırılmışken sol alt kısma, Van'ın sosyokültürel ve tarihi yönünü yansıtan illüstrasyonlar yerleştirilmiştir. Tasarımın sol üst kısmında kalan alana, turkuaz renginde raptiye ile tutturulmuş bir not kâğıdı eklenmiş ve içerisine koyu ve beyaz renk tonuyla tasarımın Türkçe ve İngilizce karşılıkları yazılmıştır. Gerek anma bloku gerekse filatelik zarfın üzeri yine içeriğe uygun olarak hazırlanan filatelik bir damga ile iptal edilmiştir.

Çoklu temsil stratejisi kullanan bu blok tasarım; kentin doğal, tarihi ve biyolojik unsurlarını aynı düzlemde bir araya getirerek Van kimliğini bütüncül bir çerçevede ele almaktadır.

2.9. Van'ın Kurtuluşunun 99. Yılı Pul Sergisi

Filatelik tasarımlara arkeolojik buluntuların yanı sıra millî kahramanlar, kurtuluş mücadelesi, barış anlaşmaları ve zafer konularını gösteren temsiller de dâhil edilebilmektedir. Bu kapsamda, 2017 yılında Van Devlet Tiyatrosu'nda açılan sergi alanında, “Van'ın Kurtuluşunun 99. Yılı” anısına “02-07.04.2017 VAN” ibareli özel tarih damgası kullanılmıştır (Pulhane, 2017a).

Üzerinde, temadan bağımsız en az bir posta pulu, özel tarih damgası ve damganın içeriğiyle ilgisi olmayan görsel bir baskı bulunan filatelik tasarımlar, özel tarih damgalı zarf olarak nitelendirilmektedir (Ankara Filateli Derneği, 2025).

Şekil 14'te 2017 yılında tedavüle çıkarılan “Van'ın Kurtuluşunun 99. Yılı Pul Sergisi” başlıklı tasarıma ait özel tarih damgasına yer verilmiştir (Pulhane, 2017a). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmında, 2014 tarihli turizm konulu pullardan biri ve aynı tarihli “Jandarma Genel Komutanlığının 175. Kuruluş Yıldönümü” temalı pulların birer örneği yer alırken, sol kısmında gagasında mektup zarfı taşıyan bir posta güvercini illüstrasyonu yer almaktadır. Şablon haricinde herhangi bir tipografinin bulunmadığı bu tasarımda hem pulların hem de filatelik zarfın üzerine taşıdıkları Türk bayrağını yere dikmeye çalışan üç askerin temsilini gösteren filatelik bir damga tatbik edilmiştir.

İçerik	Özel Tarih Damgası
Emisyon Tarihi	02-07.04.2017
Değeri	2,00 TL
Baskı Sayısı	400
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 14. "Van'ın Kurtuluşunun 99. Yılı Pul Sergisi" özel tarih damgası (Pulhane, 2017a).

2.10. Göller

Pul emisyon programına, Türkiye'nin sosyokültürel değerlerinin yanı sıra doğal varlıkları da dâhil edilmektedir. Bu kapsamda, 2017 yılında yayımlanan ikili pullarda Tuz Gölü ve Van Gölü illüstrasyonları kompozisyona yansımıştır.

İçerik	Anma Pulları Serisi 38 x 38 mm
Emisyon Tarihi	12.12.2017
Değeri	1,80 TL
Baskı Sayısı	100.000
Baskı Yöntemi	Dijital
Basım Yeri	PTT Matbaası-Ankara
Grafik Tasarım	Nuray Çalı - Zeynep Aslı Köstepen

Şekil 15. "Göller" anma pulu (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 15'te 2017 yılının 28. serisi olarak tedavüle çıkarılan "Göller" başlıklı ikili serideki anma pullarından biri görülmektedir (Pulhane, 2017b). Kare formda tasarlanan pulda, doğrudan görsel kullanımına yer verilmekle birlikte sol alt kısma endemik bir tür olan "inci kefalı" illüstrasyonu yerleştirilmiştir. Mevcut görsel, Van Gölü Havzası içerisinde yer alan Nemrut Krater Gölü'ne ait olup Van Gölü ile doğrudan ilgisi bulunmamaktadır.

İçerik	İlk Gün Zarfı 210 × 140 mm
Emisyon Tarihi	12.12.2017
Değeri	4,50 TL
Baskı Sayısı	2.500 Adet
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 16. "Göller" ilk gün zarfı (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 16'da 2017 yılında tedavüle çıkarılan "Göller" başlıklı ilk gün zarfı ve damgası görülmektedir (Pulhane, 2017b). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmına, Türkiye'nin büyüklük bakımından birinci ve ikinci sırada yer alan göllerini temsil eden pullar yapıştırılmışken, sol kısmına Tuz Gölü ve Van Gölü'nün harita görünümü ile doğrudan görselleri illüstratif olarak yerleştirilmiştir. Çalışmanın, Türkçe ve İngilizce karşılıkları ise sırasıyla mavi ve siyah renkli büyük karakterli düz yazı fontuyla sunulmuştur. Bunun yanı sıra hem anma pullarının hem de filatelik zarfın üzeri içeriğe uygun olarak hazırlanan Tuz Gölü ve Van Gölü motifli filatelik bir damga ile iptal edilmiştir.

2.11. Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı

Yaklaşık bir yıl aranın ardından 2018 yılında "Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı" anısına bir adet pul ve ilk gün zarfı bastırılmıştır. Bahse konu pulun grafik tasarımı ise Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi tarafından yapılmıştır (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 2018).

İçerik	Sürekli Posta Pulu 26 × 36 mm
Emisyon Tarihi	04.04.2018
Değeri	2,00 TL
Baskı Sayısı	1.000.000
Baskı Yöntemi	Dijital Baskı
Basım Yeri	PTT Matbaası - Ankara
Grafik Tasarım	Yrd. Doç. Dr. Meryem Deveci

Şekil 17. "Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı" posta pulu (Araştırmacının Arşivinden).

Şekil 17'de 2018 yılının 16. serisi olarak tedavüle çıkarılan "Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı" başlıklı sürekli posta pulu görülmektedir (Pulhane, 2018). Yatay formda tasarlanan pul, içerisinde ay-yıldız bulunan ve uydu görüntüsü olduğu anlaşılan Van Gölü içerikli bir illüstrasyon içermektedir. Kompozisyonda Van Gölü'nün yanı sıra karasal alanlar da görülebilmektedir. Sulu boya etkisinin yoğunlaştığı karasal kısımlar ve yer yer göl kıyıları atmosferdeki yoğunluk nedeniyle daha karmaşık görülürken, lacivert renkli olan göl kısmı nispeten daha net görülmektedir. Tasarımın açık renkli üst kısmına büyük harf ve puntoyla koyu renkli düz yazı fontunda Türkiye Cumhuriyeti ifadesi yazılmışken, sol kısmına aşağıdan yukarıya doğru daha küçük puntoda çalışmanın amacını belirten ibare eklenmiştir.

İçerik	İlk Gün Zarfı 180 × 110 mm
Emisyon Tarihi	04.04.2018
Değeri	3,00 TL
Baskı Sayısı	2.000 Adet
Baskı Yöntemi	Açıklanmamış
Basım Yeri	Açıklanmamış
Grafik Tasarım	Açıklanmamış

Şekil 18. "Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı" ilk gün zarfı (Pulhane, 2018).

Şekil 18'de 2018 yılında tedavüle çıkarılan "Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı" başlıklı ilk gün zarfı ve damgası görülmektedir (Pulhane, 2018). Yatay formda tasarlanan filatelik zarfın sağ üst kısmına "Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı" başlıklı sürekli posta pulu yapıştırılmışken, sol alt kısma Van'ın coğrafi yönünü yansıtan illüstrasyonlar yerleştirilmiştir. Doğrudan görsel kullanılarak canlı renklerle oluşturulan illüstrasyona Van Gölü

formu kazandırılmış ve içerisine Akdamar Adası ve Akdamar Kutsal Haç Kilisesi'nden bir kesit ile gökyüzü görseli eklenmiştir. Sol kısımda kalan illüstrasyonun hemen altına çalışma amacının Türkçe ve İngilizce karşılıklarını gösteren turkuaz ve siyah renkli ifadeler yazılmış ve gerek pulun gerekse filatelik zarfın üzeri yine içeriğe uygun olarak hazırlanan "Van Kalesi" ve "100. Yıl" temalı filatelik bir damga ile iptal edilmiştir.

Uydu perspektifli Van Gölü görseli, göl içerisine yerleştirilen ay-yıldız formu ile birlikte kartografik bir bakış açısı üreterek doğal bir oluşumu filateli aracılığıyla jeopolitik bir temsil alanına dönüştürmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Van özelinde oluşturulan bu çalışma kapsamında, posta hizmetlerinin tarihî süreçteki gelişimi incelenmiş ve bu süreçte filateli faaliyetlerinin sınırlı ancak anlamlı bir yer tuttuğu görülmüştür. Bu bağlamda, Van'daki posta hizmetlerinin, kentin coğrafi konumu ve sosyokültürel yapısıyla doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlendirme, çalışmanın bulgularını sistematik bir biçimde özetlemektedir. Van'ın filatelik temsili, literatürdeki diğer kent temalı çalışmalarla karşılaştırıldığında belirgin farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Tablo 1. Kent Temalı Filatelik Çalışmalardaki Temsiliyet Vurgusu

Başlık	Baskın Temsil	Doğal Unsur	Biyolojik Unsur	Ulusal Bellek	Temsil Modeli
Ankara	Ulusal Egemenlik	Sınırlı	Yok	Çok yüksek	Devlet merkezli
Bingöl	Dağ ve doğa	Yüksek	Yok	Düşük	Doğal kimlik
Bitlis	Doğal peyzaj	Yüksek	Yok	Düşük	Coğrafi temsil
İstanbul	Tarihsel - İmparatorluk	Sınırlı	Yok	Dolaylı	Kültürel miras
İzmir	Ticari liman kenti	Orta	Yok	Sınırlı	Ekonomi
Tokat	Taşınmaz Kültür Varlıkları	Orta	Yok	Sınırlı	Mimari miras
Van	Doğa, bellek, biyoloji	Çok yüksek	Van Kedisi	Orta	Hibrit temsil

* (Anameriç ve Rukancı, 2010; Hanılçe ve Kılınç, 2022; Aycil, 2022a; Aycil, 2022b; Aycil, 2023a; Aycil, 2023b).

Tablo 1 incelendiğinde diğer kentleri odağına alan çalışmalarda genellikle baskın tek bir eksen bulunduğu görülürken Van temsillerinde doğal, biyolojik ve ulusal bellek olmak üzere üç yönlü temsil stratejisi izlendiği anlaşılmaktadır.

Filatelik tasarımların üzerinde yer alan tipografilerin tamamı düz yazı fontunda yazılmıştır. Tasarımların hiçbirinde el yazısı ya da italik yazı tipine yer verilmemiştir. Tasarımcılar, düz yazı fontunu genellikle rutin bir duruma ilişkin bilgilendirme yaptıklarında tercih etmektedirler. Bunun dışında "Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları", "Zeve Şehitleri Abidesi" ve "Van Kedisi" başlıklı tasarımda sözcüklerin sadece ilk harfi için büyük karakter kullanılmışken diğer tasarımlarda tipografik ifadelerin tamamı büyük harflerle yazılmıştır. Küçük punto kullanılan "Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları" başlıklı tasarımda ise yazının okunurluğu neredeyse ortadan kalmıştır.

"Büyük Memleket Serileri VII. Grup" ve "Doğu Anadolu Kültür Şenlikleri" başlıklı çalışmalarda sulu boya etkisi baskın bir biçimde görülürken, diğer tasarımların dijital baskıyla oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra "Büyük Memleket Serileri VII. Grup" başlıklı çalışmada yaşanan dönemle özdeşlik kurulması için kompozisyon kırmızı renk tonuyla illüstre edilmiştir. İllüstratif olarak oluşturulan "Büyük Memleket Serileri VII. Grup", "Doğu Anadolu Kültür Şenlikleri", "Van

Kedisi", "İllerimiz 2008. 1", "Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları" ve "Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı" başlıklı çalışmalar, kompozisyonun önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, "Göllerimiz", "Zeve Şehitleri Abidesi", "Türkiye Endonezya (Ortak Konulu Pul)" ve "Göller" başlıklı tasarımların ise doğrudan görsel kullanılarak oluşturulduğu görülmektedir.

Bir ülkenin bağımsızlık imgesini, siyasi duruşunu, inançlarını, kültürünü ve sosyoekonomik yapısını yayımladığı pullardan anlamak mümkündür (Gasıмова ve Ahmadov, 2013: 8). Bu nedenle, filatelik tasarımlar kültür, sanat, iletişim, turizm, ekonomi ve propaganda aracı olarak kullanılmaktadır (Stoetzer, 1953). Bu bağlamda, Van konulu tasarımların içerik itibarıyla Van Gölü Havzasının temel özelliklerini yansıttığı söylenebilir. "Büyük Memleket Serileri VII. Grup" ve "İllerimiz 2008. 1" başlıklı tasarımlarda kent, nostaljik boyutuyla ele alınmışken, "Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları" başlıklı tasarımda kentin taşınmaz kültür varlıkları öne çıkarılmıştır. 2000 yılından sonra yayımlanan "Zeve Şehitleri Abidesi", "Van'ın Kurtuluşunun 99. Yılı Pul Sergisi" ve "Van'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı" başlıklı çalışmalarda ulusal değerlere vurgu yapılmışken, "Doğu Anadolu Kültür Şenlikleri" başlıklı çalışmada kentin kültürel faaliyetleri folkloruyla birlikte kompozisyona yansımıştır.

Van temalı tasarımlar üzerine yapılan incelemede tasarımlardan 11'inde Van Gölü illüstrasyonunun kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra 8 illüstrasyonun 5'inde doğrudan, 3'ünde dolaylı olarak Van Kedisi'ne yer verildiği görülürken, 3 illüstrasyonda Van Kalesi, 3'ünde Van'ın ulusal değerleri, 1'inde ise karma unsurları, doğal oluşumlar ve taşınmaz kültür varlıkları bağlamında çalışmaya konu olmuştur. Van özelinde oluşturulan tasarımların, kentin gastronomi dışındaki diğer niteliklerini içerdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, Van Kedisi ve Van Gölü imgesinin neredeyse tasarımların tamamında kullanıldığı görülmektedir. Dönemsel bir değerlendirme yapıldığında; 1960-1990 yılları arasında yayımlanan tasarımlarda nostaljik anlatım ve manzara temsillerinin öne çıktığı, 1990-2010 yılları arasındaki tasarımlarda doğal ve biyolojik kimlik vurgusunun belirginleştiği, 2010 sonrası tasarımlarda ise ulusal bellek ve jeopolitik temsilin ağırlık kazandığı görülmektedir. Bu dönüşüm, filatelik tasarımların yalnızca estetik tercihler doğrultusunda şekillenmediğini; aksine, dönemin kültürel ve siyasi yönelimleri çerçevesinde biçimlendiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, bölgesel posta kültürüne önemli katkılar sunan bu çalışma, Van'ın filatelik tasarımlar aracılığıyla çok boyutlu bir biçimde temsil edildiğini ortaya koymakta ve filatelinin kent çalışmaları açısından önemli bir görsel kaynak işlevi gördüğünü göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Anameriç, H. ve Rukancı, F., (2010). Posta Pullarında Başkent Ankara (Seçmeler 1922-2008). Ankara: VEKAM.
- Ankara Filateli Derneği, (2025). "Filateli Sözlüğü", <https://www.anfila.net/filateli-sozlugu>., 22.03.2026.
- Ateş, C. T., (2000). Van Kedilerinde Morfolojik ve Fizyolojik Özellikler ile Tekgözlülüğün Dağılımının Araştırılması, (Yayımlanmamış) Doktora Tezi, Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Aycil, S., (2022a). "İstanbul'un Kent Dokusunun Posta Pulları Üzerinden Değerlendirilmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 13(34), 659-683.
- Aycil, S., (2022b). "Smyrna'dan Kadifekale'ye İzmir Temalı Posta Pulları Üzerine Bir Değerlendirme", Ege Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 113-127.
- Aycil, S., (2023a). "Tescilli Taşınmaz Kültür Varlıkları Bağlamında Bitlis Temalı Filatelik Malzemeler", Fırat Ünsal (ed.), Uluslararası Tarih, Kültür, Dil ve Sanat Bağlamında Bitlis Sempozyumu, Bitlis: Bitlis Eren Üniversitesi, 956-970.

- Aycil, S., (2023b). "Posta Sanatı Bağlamında Bingöl Temalı Filatelik Tasarımlar Üzerine Bir Araştırma", Bingöl Araştırmaları Dergisi, 19, 7-36.
- Bezirci, P., (2018). "Dünya Üniversite Kütüphanelerinde Mükemmellik Örnekleri ve Gelecek", Yükseköğretim Dergisi, 8(2), 234-246.
- Calleja, C., (2019). "Philately Can Help to Educate Children, Avid Collector Says", Times of Malta, 23.12.2019, 5.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M., (2014). "Parameters of Content Analysis", Education and Science, 39(174), 33-38.
- Gasimova, S. ve Ahmadov, R., (2013). "Azerbaijan's First Postage Stamps", İRS Cultural Heritage, 8-11.
- Hall, S., (1997). "The Work of Representation", Representation: Cultural Representations and Signifying Practices, London: SAGE Publications.
- Hanılçe, M. ve Kılınç, M., (2022). "Posta Pullarına Yansıyan Bir Şehir: Tokat", Coşkun Yılmaz (ed.), 5. Tokat Sempozyumu, Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 252-295.
- Işık, N. (ed.), (2024). "Van Hatırası Posta Pulları", <https://www.vanlinihathoca.com/van-hatirasi-posta-pullari>, 22.03.2026.
- İlkdoğan, H., (2017). "Göstergenin Toplum Düzlemindeki Yeri: Toplumsal Göstergebilim", İdil, 6(39), 3147-3164.
- Karasu, M. ve Bozkurt, U., (2025). "Traces of Collective Memory: Exploring the Shared Meanings of the Zeve Martyrs Memorial", Current Perspectives in Social Sciences, 29(1), 1-15.
- Kardaş, A., (2015). "Van'ın İşgali ve Ermenilerin Yaptığı Tahribât", 100. Yılında Ermeni Meselesi ve Gerçekler Sempozyumu, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 14-34.
- Kazan, N., (2016). "Pul ve Pulculuk Filateli (Kişisel Pul)", Ayrıntı, 4(45), 13-15.
- Kılıç, O., (2019). "Orta ve Yeniçağda Van Gölü'nde Gemi Yapımı, Taşımacılık ve Ticaret", Cihannüma Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi, 5(2), 1-24.
- Koç Çiftçi, İ., (2022). "1915 Van'da Ermeni İsyanı ve Aram Manukyan", Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 9(3), 1138-1160.
- Kuter, M., (2012). Pullardaki Bursa 1923-2010. Ankara: Korza Yayıncılık.
- Pulhane, (1960). "Büyük Memleket Serileri (VII. Grup)", <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k196006.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (1991). "Göllerimiz", <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k199103.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (1994). "Doğu Anadolu Kültür Şenlikleri", <https://www.pulhane.com/OzelGunZarfiSayfalari/oz199405.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (1997). "Van Kedisi", <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k199704.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (2000). "Zeve Şehitleri Abidesi", <https://www.pulhane.com/OzelGunZarfiSayfalari/oz200016.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (2008a). "İllerimiz 2008.1", <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k200812.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (2008b). "Türkiye Endonezya (Ortak Konulu Pul)", <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k200820.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (2011). "Van İli, Tarihi ve Doğal Varlıkları", <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k201116.html>, 22.03.2026.

- Pulhane, (2017a). “Van’ın Kurtuluşunun 99. Yılı Pul Sergisi”, <https://www.pulhane.com/OzelGunDamgaSayfalari/ot201717.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (2017b). “Göller”, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k201728.html>, 22.03.2026.
- Pulhane, (2018). “Van’ın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 100. Yılı”, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k201808.html>, 22.03.2026.
- Rose, G., (2023). Görsel Metodoloji. Çev. Gizem Akgülçil, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E., (2021). “Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi”, Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(1), 227-250.
- Sarı, M., (2023). “Van Gölü’nün Biricik Ekosistemi”, Bilim ve Teknik, Haziran, 62-69.
- Saussure, F., (1983). Course in General Linguistics. London: Duckworth.
- Stoetzer, C., (1953). Postage Stamps as Propaganda. Washington: Public Affairs Press.
- The Postal Museum, (2016). “Glossary of Philatelic Terms”, <https://www.postalmuseum.org/wp-content/uploads/2016/10/Glossary.pdf>, 22.03.2026.
- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, (2018). “Rektör Battal ‘100. Yıl’ Pulu ile PTT Genel Müdürü’ne Teşekkür Mektubu Gönderdi”, <https://www.yyu.edu.tr/duyurular/rektor-battal-100-yil-pulu-ile-ptt-genel-muduru-ne-tesekkur-mektubu-gonderdi/3783>, 22.03.2026.
- Yardley, C., (2015). The Representation of Science and Scientists on Postage Stamps. Australia: ANU Press.

KATKI ORANI BEYANI VE ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ

Sorumlu Yazar <i>Responsible/Corresponding Author</i>		SERKAN AYÇİL		
Makalenin Başlığı <i>Title of Manuscript</i>		VAN KENTİNİN FİLATELİK TASARIMLARDAKİ TEMSİLİ		
Tarih <i>Date</i>		24.03.2026		
Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme vb.) <i>Manuscript Type (Research Article, Review etc.)</i>		Araştırma makalesi		
Yazarların Listesi / List of Authors				
Sıra No	Adı-Soyadı <i>Name - Surname</i>	Katkı Oranı <i>Author Contributions</i>	Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Destek ve Teşekkür (Varsa) <i>Support and Acknowledgment</i>
1	SERKAN AYÇİL	%100	Yoktur	

EXTENDED ABSTRACT GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

SQUARES IN THE CONTEXT OF PUBLIC-SPACE EFFECT IN THE OTTOMAN AND REPUBLICAN PERIODS – THE CASE OF ISTANBUL

This study aims to examine how the historical, cultural, natural, and biological characteristics of the city of Van are represented through philatelic materials and to evaluate the significance of

these representations in terms of urban memory. Philately, which encompasses postage stamps and related postal materials, is not only a functional component of postal services but also an important medium for visual communication, cultural transmission, and collective memory construction. Within this framework, the study approaches philatelic materials as visual documents that reflect the identity, values, and symbolic elements of a city.

The research is designed according to a qualitative research methodology. The data were collected through document analysis, which enables the systematic examination of written and visual materials relevant to the research subject. The universe of the study consists of philatelic items themed around Van that were issued between 1960 and 2018. These materials include five postage stamps, three commemorative blocks, seven first day covers, two special day covers, and one special postmark envelope. All selected materials were officially circulated and represent different historical periods, themes, and design approaches related to the city of Van.

The collected data were analyzed using descriptive content analysis. In order to interpret the meanings embedded in the visual elements, a semiotic approach was adopted during the analysis process. Semiotics provided a conceptual framework for examining signs, symbols, and images used in philatelic designs, allowing for a deeper understanding of how Van is visually and symbolically constructed. Through this approach, both denotative and connotative meanings of the images were taken into account, and the relationship between visual representation and urban identity was explored.

The findings of the study reveal that certain images are used more frequently than others in the philatelic representations of Van. Among these, Van Lake and the Van Cat emerge as the most dominant and recurring visual elements. Van Lake, as the largest lake in Türkiye, symbolizes the city's natural richness and geographical uniqueness, while the Van Cat represents a distinctive biological and cultural symbol closely associated with the city's identity. The frequent use of these images indicates an emphasis on natural and biological heritage in the visual narration of Van.

In addition to these dominant representations, the study identifies the presence of important historical and cultural landmarks in philatelic designs. Images of Van Castle, Akdamar Island and the Akdamar Church are prominently featured, highlighting the city's historical depth and multicultural past. These structures function as symbols of continuity, heritage, and architectural significance, reinforcing Van's position as a historically rich settlement. Furthermore, the inclusion of the Zeve Martyrs' Memorial reflects the city's connection to national history and collective memory, emphasizing themes of sacrifice, patriotism, and remembrance.

The analysis also shows that philatelic materials related to Van are not limited to aesthetic or decorative purposes. Instead, they serve as tools for cultural representation, promotion, and memory preservation. Through carefully selected images and symbols, these materials contribute to shaping both local and national perceptions of the city. They function as visual narratives that communicate Van's identity to a broad audience, transcending geographical boundaries through postal circulation.

In conclusion, the study demonstrates that Van is represented in a multidimensional manner through philatelic designs, encompassing natural, cultural, historical, and symbolic elements. Philatelic materials emerge as valuable visual sources for urban studies, offering insights into how cities are remembered, represented, and communicated over time. By highlighting the role of philately in the construction of urban memory, this research contributes to interdisciplinary discussions involving urban studies, cultural heritage, visual communication, and memory studies. The findings suggest that philatelic materials should be considered significant documents in the analysis of urban identity and cultural representation.